

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Практикум
для студентів усіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

УДК 658.14:339.9(07.034)

Ф59

Укладач С. І. Стахорська

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 1 від 27.08.2018 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Фінанси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] : практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / уклад. С. І. Стахорська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 43 с.

Запропоновано різні розрахункові та ситуаційні завдання для закріплення матеріалу та сприяння формуванню вмінь і навичок творчого їхнього осмислення.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня.

УДК 658.14:339.9(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2019

Вступ

Набуття практичних навичок у вирішенні фінансово-економічних завдань розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах конкурентного середовища та розширення, поглиблення і закріплення знань, засвоєних студентами на лекційних заняттях є основною метою практичних завдань із навчальної дисципліни "Фінанси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності".

Надані у практикумі завдання спрямовано на допомогу студентів у набутті практичних навичок у вирішенні конкретних фінансових завдань, формуванні вмінь творчого пошуку резервів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Студенти мають скласти цілісне уявлення про теоретичні засади та категоріальний апарат фінансів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, їхню роль і місце в економічній системі; розуміти роль та значення фінансів зовнішньоекономічної діяльності в розвитку сучасного суспільства та системі економічних знань; визначати й узагальнювати основні принципи організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм; формувати систему управління фінансами зовнішньоекономічної діяльності та набутти практичних навичок в оцінюванні всіх можливих варіантів фінансових наслідків під час ухвалення того чи того управлінського рішення у сфері фінансових відносин.

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи фінансів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Тема 1. Сутність фінансів зовнішньоекономічної діяльності

Тема семінарського заняття

"Особливості системи управління фінансами зовнішньоекономічної діяльності в Україні"

1. Об'єкти та суб'єкти управління фінансами зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
2. Функціональні елементи в управлінні фінансами.
3. Механізм здійснення фінансового контролю в Україні.

4. Структура фінансового механізму управління зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

5. Сучасні концепції управління фінансами зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання 1.1. Завершіть відповідність кожної функції регулювання зовнішньоекономічної діяльності органам державного регулювання на прикладі функції "Створення нормативно-правової бази ЗЕД" (рис. 1)

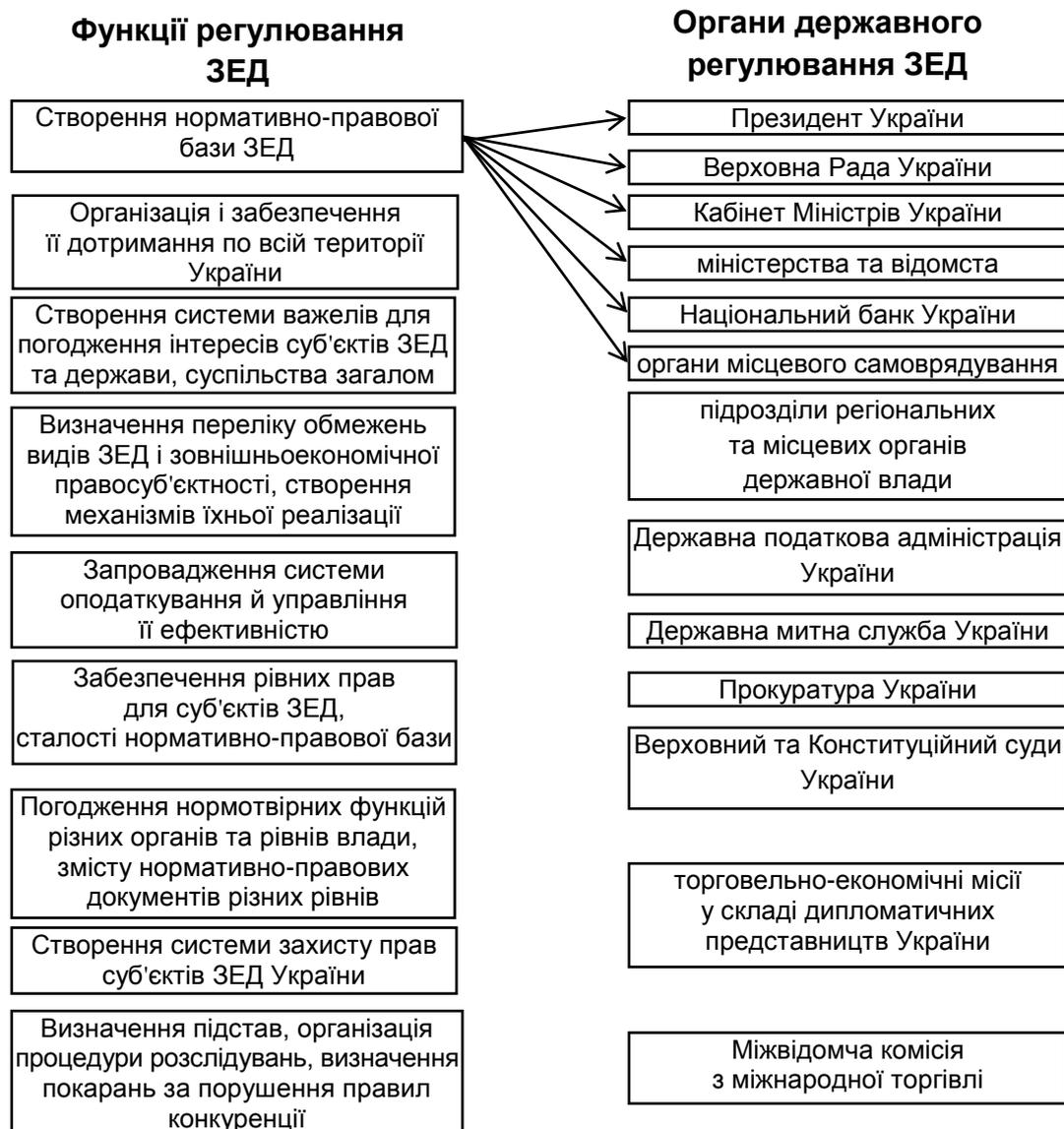

Рис. 1. Функції державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності органами державного регулювання ЗЕД

Завдання 1.2. Дайте оцінку впливу складових елементів фінансового регулювання на формування сутності категорії "фінанси зовнішньоекономічної діяльності" (рис. 2).

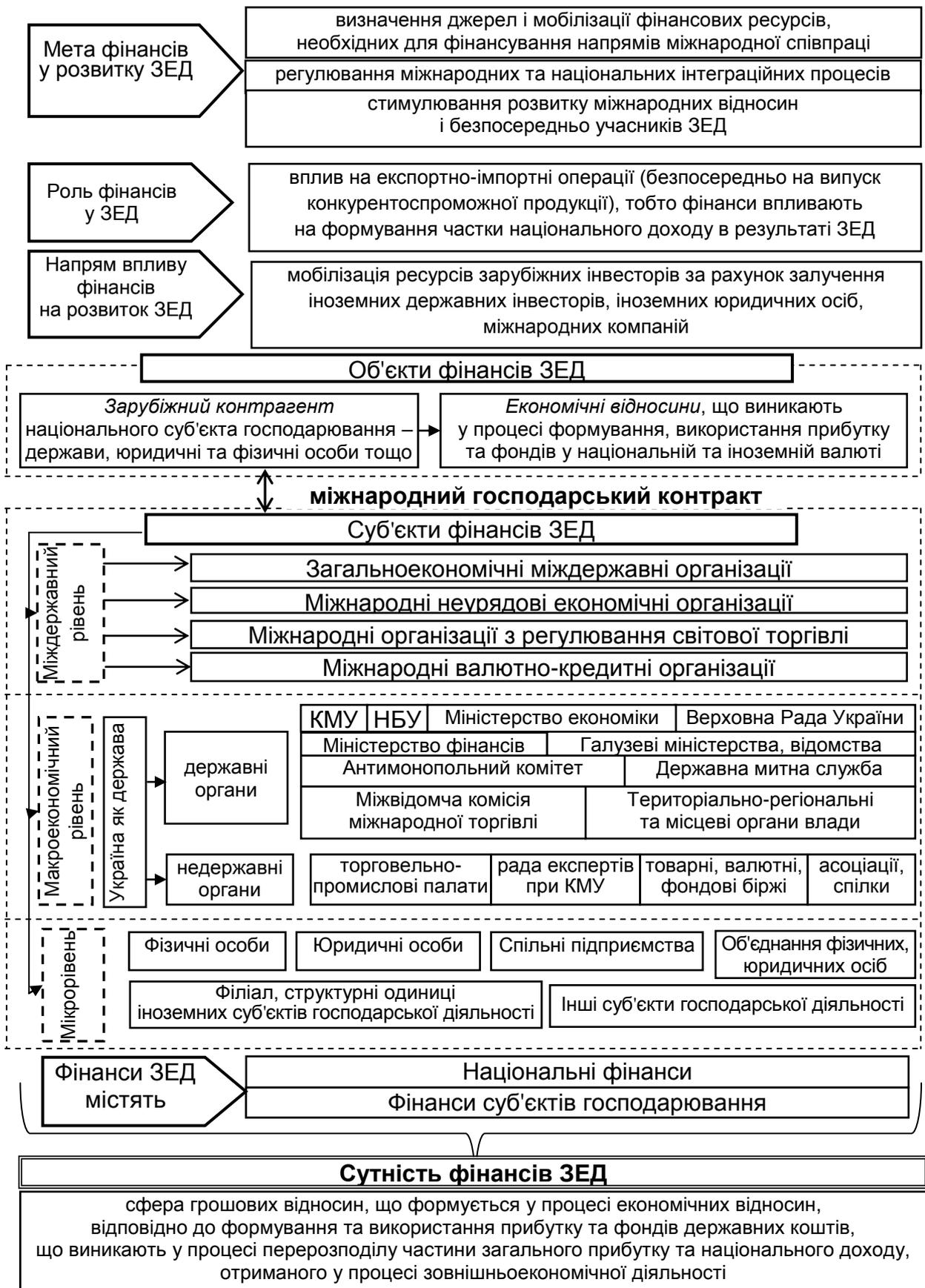

Рис. 2. Вплив складових елементів фінансового регулювання на формування сутності категорії "фінанси зовнішньоекономічної діяльності"

Тема 2. Підприємство як головний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності

Тема семінарського заняття "Базові організаційні умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства"

1. Стимулювальні фактори розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
2. Організаційно-функціональна структура зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
3. Зовнішньоторговельна модель зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
4. Виробничо-інвестиційна модель зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
5. Розрахунки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Завдання 2.1. Визначте відповідність окремих видів ведення зовнішньоекономічної діяльності видам господарської діяльності підприємства. Заповніть рис. 3.

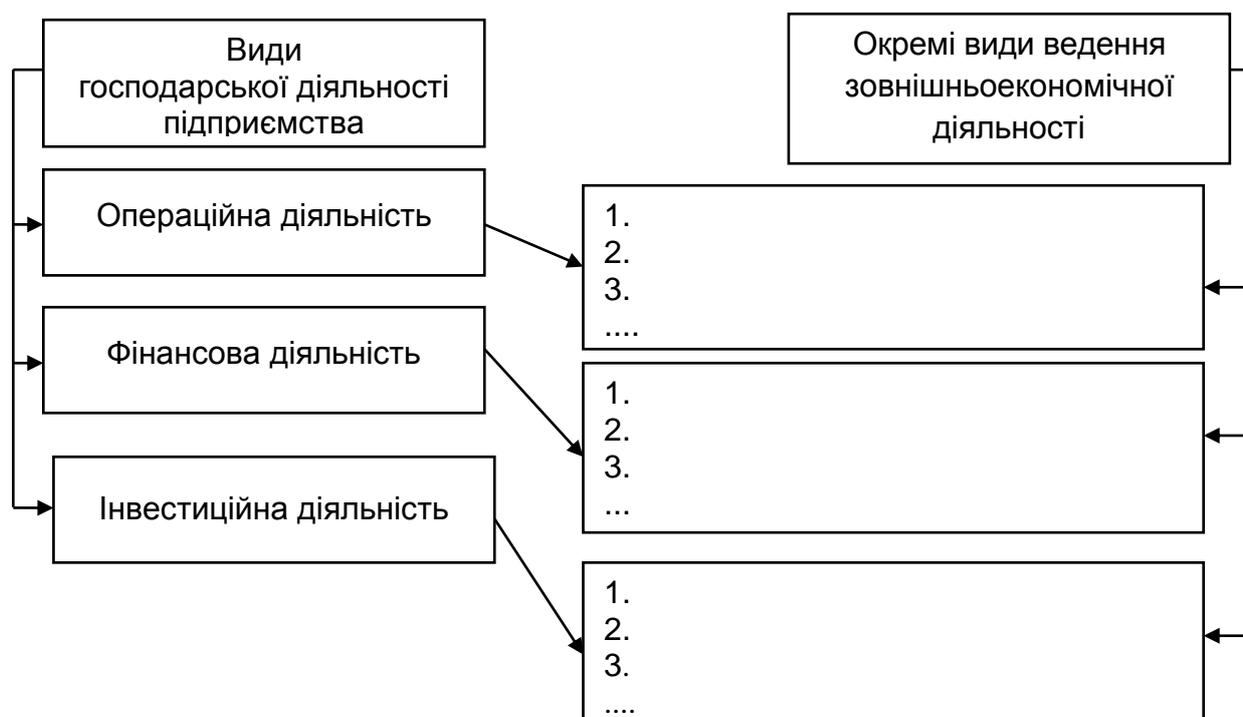

Рис. 3. Підпорядкованість окремих видів зовнішньоекономічної діяльності господарській діяльності підприємства

Завдання 2.2. Розкрийте складові частини фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства та заповніть рис. 4.

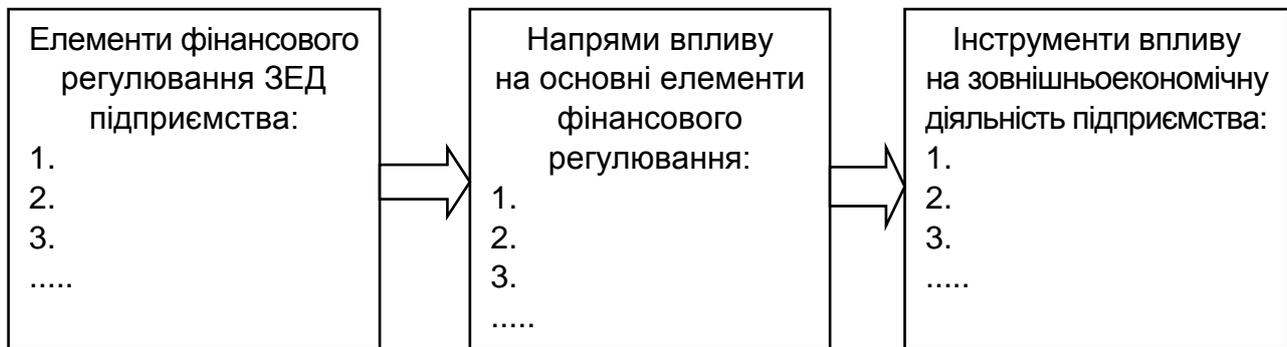

Рис. 4. Складові частини фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Тема 3. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм

Тема семінарського заняття

"Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм в Україні"

1. Особливості фінансування підприємництва, залежно від організаційно-правових форм господарювання.
2. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм "організаційно-правова форма організації бізнесу".
3. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм "власний та позичковий капітал".
4. Етапи розвитку фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні за критерієм "зовнішньоекономічна діяльність".
5. Особливості заснування підприємств з іноземними інвестиціями в Україні.

Завдання 3.1. Складіть класифікацію організаційно-правових форм ведення бізнесу, залежно від права власності. Заповніть табл. 1.

Класифікація організаційно-правових форм ведення бізнесу

Право власності / форма	Приватне	Колективне	Державне
Юридичні особи	Приватне підприємство		
Без створення юридичної особи			
Об'єднання			

Завдання 3.2. Визначте атрибути, рівень відповідальності, джерела формування фінансових ресурсів та особливості оподаткування кожної організаційно-правової форми ведення бізнесу в Україні. Заповніть табл. 2.

Таблиця 2

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання

Суб'єкти господарювання	Атрибути	Рівень відповідальності	Формування фінансових ресурсів	Особливості оподаткування
1. Без створення юридичної особи				
2. Приватне підприємство				
3. ТОВ				
4. Акціонерні товариства				
5. Повне товариство				
6. Командитне товариство				
7. Кооператив				
8. Підприємство з іноземними інвестиціями				
9. Державне підприємство				

Завдання 3.3. Розробіть фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності підприємств різних організаційно-правових форм, застосовуючи структуру та складові частини загального фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності, показано на рис. 4.

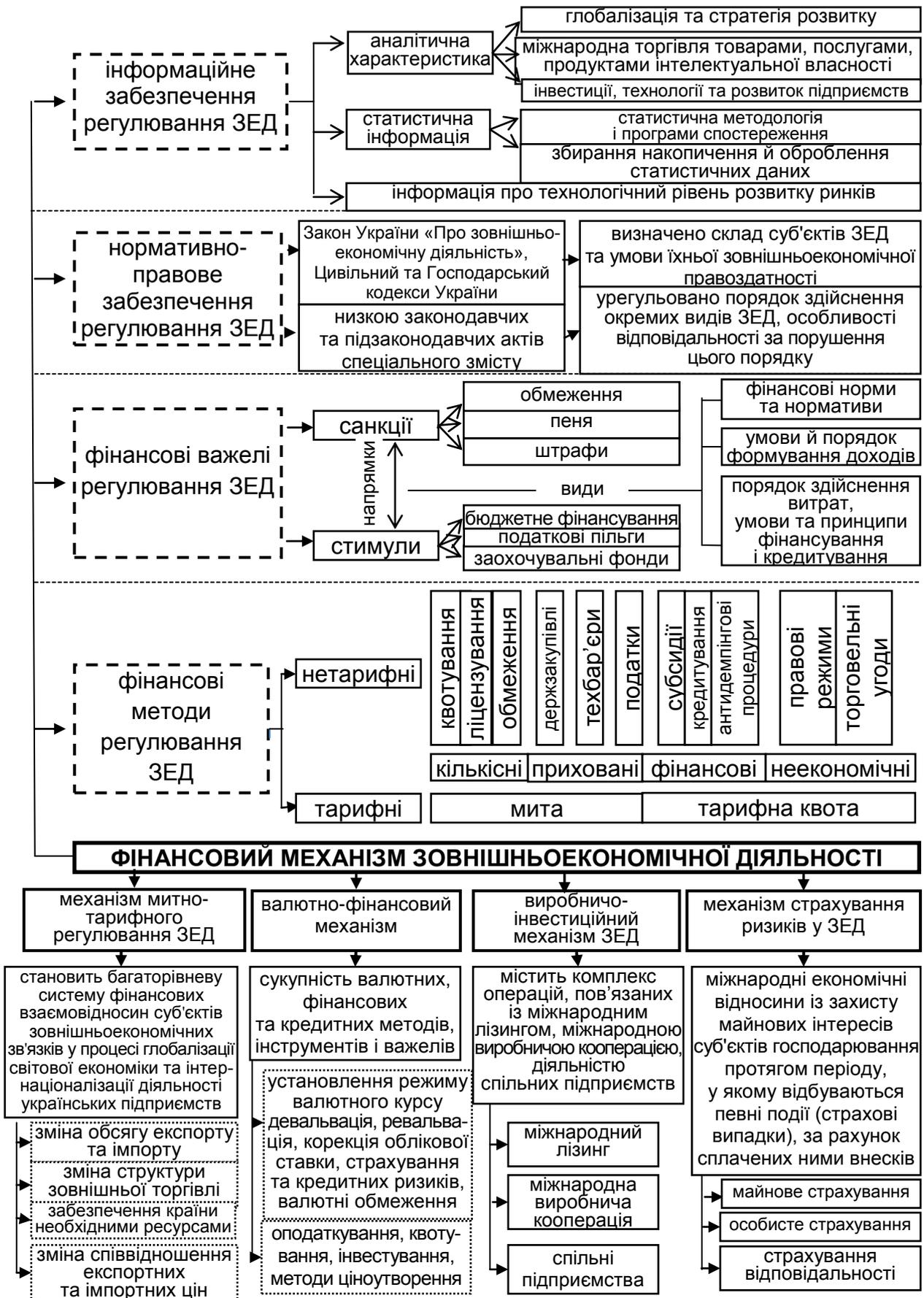

Рис. 4. Структура та складові частини фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності

Завдання 3.4. У результаті ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) обсяг виручки від реалізації ліквідаційної маси становив 800 тис. грн. Обсяг вимог кредиторів до підприємства – 1 млн грн. Статутний капітал підприємства дорівнює 100 тис. грн, його сформовано за рахунок вкладів чотирьох учасників товариства. Частка одного з учасників у статутному капіталі становить 70 %, а частки решти учасників є однаковими. Приватне майно найбільшого учасника – 200 тис. грн, зокрема йому належать облігації товариства, учасником якого він є, номінальною вартістю 50 тис. грн.

Визначте джерела погашення вимог кредиторів підприємства, якою мірою їх буде задоволено.

Завдання 3.5. Ухвалено рішення про заснування відкритого акціонерного товариства (ВАТ). Засновниками було організовано відкриту підписку на акції, результати якої характеризуються такими даними:

номінальна вартість акцій – 20 грн;

курс емісії – 100 %;

кількість акцій, які підлягають розміщенню, – 10 000 шт.;

накладні витрати, пов'язані із заснуванням підприємства, – 10 000 грн;

на момент скликання установчих зборів ВАТ загалом було сплачено 50 % номінальної вартості акцій.

Чи буде засновано ВАТ і який вигляд буде мати перший розділ пасиву балансу ВАТ за умови його реєстрації? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3.6. Трьома фізичними особами (А, Б і В) ухвалено рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю. Формування стартового капіталу ТОВ характеризується такими даними:

зазначена в установчих документах відносна частка окремих учасників у статутному капіталі становить: А – 40 %; Б – 35 %; В – 25 %;

на момент реєстрації ТОВ учасник В уніс 44 тис. грн, що становить 110 % його частки у статутному капіталі; учасник А – 50 тис. грн, учасник Б – 60 тис. грн.

Наведіть усі позиції першого розділу пасиву балансу новоствореного ТОВ.

Завдання 3.7. Три підприємства А, Б і В уклали договір про ведення спільної діяльності без створення нової юридичної особи. До здійснення внесків, згідно з договором про спільну діяльність, активи А становили 1,5 млн грн, Б – 1 млн грн, В – 2 млн грн. Внесок А у фінансування спільної

діяльності дорівнює 100 тис. грн, Б – 50 тис. грн, В – 200 тис. грн. Ведення спільних справ за договором покладено на підприємство А. Після завершення спільної діяльності та повної сплати всіх податків вартість спільно контрольованого майна зросла на 10 %.

Визначте, яким чином змінювалися активи та пасиви учасників спільної діяльності після здійснення внесків і розподілу спільного майна після завершення спільної діяльності.

Завдання 3.8. Наведено дані про компанії, що мають однаковий обсяг капіталу, але різну структуру джерел фінансування (табл. 3).

Таблиця 3

Вихідні дані про компанії

Показники	Компанія 1	Компанія 2
Акції всього: (номінал – 20 грн), грн	400 000	300 000
Звичайні акції, %	90	80
Привілейовані акції, %	10	20
Облігаційна позика (11 %), грн	300 000	400 000
Усього, грн	700 000	700 000

Дивіденди за привілейованими акціями становлять 15 % від їхньої номінальної вартості. Прибуток до виплати відсотків, податків і дивідендів прогнозують наступними роками в обох компаній приблизно однаковий і він становить першого року – 1 140 тис. грн, другого – 1 160 тис. грн. Збори акціонерів в обох компаніях ухвалили 80 % від чистого прибутку реінвестувати, решту спрямувати на дивіденди.

Розрахуйте величину прибутку та величину дивідендів, що буде припадати на одну звичайну акцію. Як, на вашу думку, рішення про структуру капіталу впливають на кінцеві фінансові результати діяльності підприємств, а як на доходи акціонерів?

Завдання 3.9. Резидент України та нерезидент уклали договір про спільну діяльність підприємств без створення юридичної особи. Ведення спільної діяльності покладено на резидента України. Частка резидента у спільній діяльності становить 60 %, частка нерезидента – 40 %. За результатами звітного періоду загальна сума доходів від спільної діяльності дорівнює 100 тис. грн.

Обчисліть суму чистого доходу, який отримають резидент і нерезидент після оподаткування, якщо доходи останнього було репатрійовано.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Завдання 4.1. Уявіть себе фінансовим менеджером підприємства, статутний капітал якого складається із 20 000 шт. звичайних акцій і 2 000 шт. привілейованих (із гарантованим дивідендом 15 % річних) номінальною вартістю 10 грн кожна. Підприємству необхідні капітальні інвестиції на придбання нової виробничої лінії в розмірі 20 млн грн. Є можливості отримання фінансових ресурсів із таких джерел:

1. Випуск облігацій із терміном погашення наприкінці другого року і дисконтом 25 %.
2. Випуск звичайних акцій такої самої вартості.
3. Випуск привілейованих акцій на таких самих умовах.

Прибуток до виплати відсотків за кредитом і дивідендами планують: 1 рік – 15 млн 600 тис. грн, 2 рік – 19 млн 800 тис. грн, 3 рік – 16 млн 900 тис. грн.

Яке, на вашу думку, потрібно ухвалити рішення щодо оптимального джерела фінансування, якщо основною метою фінансової політики підприємства є максимізація рівня добробуту власників звичайних акцій?

Завдання 4.2. Є такі дані про закрите акціонерне товариство (ЗАТ). Загальна сума акцій – 5 800 тис. грн, зокрема привілейованих – 370 тис. грн із фіксованим розміром дивіденду 10 % від їхньої номінальної вартості. Номінальна вартість акцій – 25 грн. Чистий прибуток ЗАТ у минулому році становив 35 000 тис. грн. Збори акціонерів ухвалили 70 % від чистого прибутку реінвестувати, решту спрямувати на дивіденди. Акціонер є власником 8 % пакета звичайних акцій ЗАТ. Останній виплачений дивіденд на одну акцію становив 5 грн. Він розраховує отримати наступного року не менше, причому з урахуванням темпу інфляції, що прогнозують на рівні 11 %.

Який мінімальний коефіцієнт виплати дивідендів має бути запропоновано радою директорів на збори акціонерів для того, щоб акціонер отримав очікувану суму? Знайдіть поточну прибутковість акцій цього ЗАТ.

Завдання 4.3. Акціонери розглядають питання про оптимізацію оподаткування свого доходу. У них є два варіанти:

1. Виплачувати дохід у вигляді дивідендів щорічно і платити відповідні податки та збори.

2. Реінвестувати весь чистий прибуток і платити відповідні податки з різниці між номінальною та ринковою вартістю акцій.

Чистий прибуток минулого року становив 177 000 тис. грн. Збори акціонерів ухвалили 70 % від чистого прибутку реінвестувати, решту спрямувати на дивіденди.

Які переваги й недоліки мають перший і другий варіанти? Визначте всі податки та збори для першого і другого варіантів. Розрахуйте, який варіант кращий для акціонерів, якщо загальна сума акцій – 150 000 тис. грн, зокрема привілейованих – 1 320 тис. грн із фіксованим розміром дивіденду 15 % від їхньої номінальної вартості.

Завдання 4.4. Компанія отримала дохід у звітному році в розмірі 1 млн грн. Вона розглядає можливість реінвестувати частину прибутку на умовах, наведених у табл. 4.

Таблиця 4

Варіанти реінвестування прибутку

Частка реінвестованого прибутку, %	Темп приросту прибутку, %	Необхідна норма прибутку акціонерів, %
1	0	10
10	6	14
20	9	14
30	11	18

Визначте й обґрунтуйте, яка альтернатива вигідніша.

Завдання 4.5. Номінальна вартість, емісійна ціна, балансова вартість, ліквідаційна вартість, конверсійна вартість, внутрішня вартість, викупна ціна, курсова (поточна, ринкова) ціна.

Дайте характеристику кожної вартісної оцінки облигацій та акцій. Як їх формують? Які фактори на них впливають і як? Чому в деяких оцінках використовується термін "ціна", а в інших "вартість"?

Завдання 4.6. Корпорація має власний капітал 210 млн грн і передбачає збільшити обсяг продажів за рахунок залучення позикових коштів. Рентабельність активів становить 20 %. Мінімальна відсоткова ставка за кредит – 12 %. Варіанти залучення капіталу наведено в табл. 5.

Варіанти залучення капіталу

Показники	Варіанти						
	1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал, млн грн	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0
Обсяг позикового капіталу, млн грн		50,5	110,0	210,0	340,0	440,0	510,0
Рентабельність активів, %	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Мінімальна відсоткова ставка за кредит, %		9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Премія за кредитний ризик, %			0,5	1,0	1,5	2,0	2,5
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18

Знайдіть чисту рентабельність власного капіталу; приріст рентабельності власного капіталу; середньозважену вартість капіталу. Визначте, за якої структури капіталу буде досягнуто найбільшого приросту рентабельності власного капіталу (диференціал, плече та ефект фінансового важеля).

Завдання 4.7. Якщо протягом усієї кривої прибутковості всіх цінних паперів відсоткові ставки збільшуються, то за інших однакових умов варто очікувати того, що:

- 1) ціни на облігації будуть спадати;
- 2) ціни на облігації будуть зростати;
- 3) ціни на довготермінові облігації будуть спадати більше, ніж ціни на короткотермінові облігації;
- 4) ціни на довготермінові облігації будуть зростати більше, ніж ціни на короткотермінові облігації?

Оцініть ситуацію й обґрунтуйте як, на вашу думку, зміняться ринкові ціни на цінні папери.

Завдання 4.8. Загальні збори акціонерного товариства ухвалили рішення про збільшення статутного капіталу підприємства із 40 млн грн до 50 млн грн шляхом додаткової емісії акцій. На кожні чотири старі акції було вирішено випустити одну нову. Перед збільшенням статутного капіталу біржовий курс однієї акції номінальною вартістю 1 грн становив 1,5 грн. Курс емісії нових акцій – 125 %.

Визначте емісійний дохід емітента та середній біржовий курс акцій після емісії, якщо на зміну курсу вплинув лише факт збільшення капіталу, інші фактори впливу на курс залишилися без змін. Як у цьому разі зміниться майновий стан акціонера, який володів чотирма акціями до нової емісії, якщо він використав переважне право на купівлю нових акцій?

Завдання 4.9. Статутний капітал акціонерного товариства становить 1 000 000 грн (200 000 акцій номінальною вартістю 5 грн). На загальних зборах акціонерів ухвалено рішення про збільшення статутного капіталу на 50 %, тобто співвідношення, із яким робиться емісія, дорівнює 2:1. Ринковий курс акцій до збільшення статутного капіталу становить 10 грн. Курс емісії нових акцій – 7 грн за акцію.

Визначте новий ринковий курс акцій.

Завдання 4.10. Є такі дані про закрите акціонерне товариство.

Загальна сума акцій – 6 800 тис. грн, зокрема привілейованих – 450 тис. грн із фіксованим 16 % розміром дивіденду від їхньої номінальної ціни. Номінальна вартість акцій – 20 грн. Останній виплачений дивіденд на одну звичайну акцію становив 7 грн. Акціонери розраховують отримати в цьому році не менші дивіденди з урахуванням темпу інфляції, що прогнозують на рівні 18 %. Збори акціонерів ухвалили 80 % від чистого прибутку щорічно реінвестувати, решту спрямувати на дивіденди.

Яку величину має становити чистий прибуток ЗАТ, щоб акціонери отримали очікувані дивіденди?

Акціонер є власником 850 звичайних акцій ЗАТ.

Яку величину дивідендів він отримує? Знайдіть поточну прибутковість акцій цього ЗАТ.

Тема 5. Фінансування зовнішньоекономічної діяльності за рахунок позикового капіталу

Завдання 5.1. Експортер надав покупцеві розстрочку платежу в розмірі 75 % від вартості товару на 3 роки з розрахунку 15 % річних. Загальна сума контракту становила 620 000 грн. Погашення кредиту відбувається через квартал після постачання однаковими щоквартальними внесками. У цьому разі експортер виписав комплект тратт у сумі боргу та відсотків, що нараховують на суму тратти від дати видачі до моменту оплати.

Складіть план погашення боргу. Визначте суми, проставлені у векселях. Яку суму отримає експортер за цим контрактом? Яку суму становлять повні витрати імпортера за цим контрактом?

Завдання 5.2. Підприємству необхідно вкласти 15 000 тис. грн у новий проект, щоб отримувати 8 000 тис. грн валового прибутку до виплати відсотків за кредит та податків.

Для фінансування цих інвестицій розглядають три альтернативні варіанти залучення коштів:

1. Випуск акцій у сумі 15 000 тис. грн, ціна однієї акції 20 грн.
2. Випуск акцій у сумі 7 500 тис. грн та залучення кредиту на 7 500 тис. грн під 20 % річних.
3. Залучення кредиту в сумі 15 000 тис. грн під 24 % річних.

До здійснення проекту в обігу перебуває 1 млн акцій за ціною 20 грн за шт. За умови сьогоденного вже отриманого валового прибутку до виплати відсотків за кредит та податків, який становить 6 000 тис. грн, прибуток на одну акцію – 4,5 грн.

Проаналізуйте ефективність залучення кредитних ресурсів із погляду зниження податку на прибуток за рахунок зарахування відсотків за кредитом на собівартість. Визначте ефект, досягнутий підприємством за різними варіантами фінансування. Порівняйте ефект, досягнутий підприємством з ефектом, досягнутим акціонерами за різними варіантами фінансування. Здійсніть оцінювання кожного варіанта фінансування. Заповніть табл. 6. Оцініть кожний варіант фінансування щодо його наслідків для фінансового стану та ділової репутації підприємства.

Таблиця 6

Базові та планові показники діяльності підприємства

№ п/п	Показники	Базовий рівень діючого виробництва	Фінансові альтернативи		
			випуск акцій	змішане фінансування	залучення кредиту
1	2	3	4	5	6
1	Загальний розмір капіталу, тис. грн				
2	Кількість акцій, тис. шт.				
3	Валовий прибуток, тис. грн				
4	Платежі за кредитом, тис. грн				
5	Оподатковуваний прибуток, тис. грн				

1	2	3	4	5	6
6	Податок на прибуток підприємства, тис. грн				
7	Чистий прибуток, тис. грн				
8	Прибуток на 1 акцію, грн				
9	Рентабельність капіталу, %				
10	Рентабельність власного капіталу, %				
11	Частка позикових коштів у капіталі, %				

Завдання 5.3. Імпортер розглядає кілька варіантів умов комерційного кредиту. Загальна сума контракту становить 250 000 грн.

Варіант 1. Розстрочка платежу імпортеріві в розмірі 70 % від вартості товару на 3 роки з розрахунку 16 % річних. Погашення кредиту передбачено через квартал після постачання товару однаковими щоквартальними внесками.

Варіант 2. Розстрочка платежу імпортеріві в розмірі 85 % від вартості товару на 5 років із розрахунку 21 % річних. Погашення кредиту передбачено через півроку після постачання товару однаковими піврічними внесками.

Визначте суми, проставлені у векселях, якщо відсотки нараховують із загальної суми заборгованості до дати наступного платежу. Який варіант більш вигідний для експортера, а який для імпортера? Яку суму становлять повні витрати імпортера за цими варіантами?

Завдання 5.4. Українське підприємство "Імпорткомплект" експортує устаткування та комплектувальні вироби до нього. Підприємство найчастіше використовує умови комерційного кредиту та виписує тратти, які потребує авалювати. У цьому разі експортер надав покупцеві розстрочку платежу в розмірі 80 % від вартості товару на 6 років із розрахунку 14 % річних. Загальна сума контракту становила 100 000 грн. Погашення комерційного кредиту відбувається через півроку після постачання однаковими піврічними внесками. Експортер виписав комплект тратт у сумі боргу і відсотків, що нараховують із загальної суми заборгованості до дати наступного платежу. У час оплати за векселями підприємство "Імпорткомплект"

передавало їх на інкасо й отримувало платежі. Однак через 2,5 роки підприємству терміново знадобилися грошові кошти і воно вирішило врахувати всі векселі що залишилися. Банк згоден урахувати ці векселі під 11 % річних.

1. Складіть план погашення боргу. Яку суму отримає експортер за цим контрактом? Який дохід отримає банк? Яку суму будуть становити повні витрати імпортера за цим контрактом?

2. На яку дисконтну ставку може погодитися продавець, щоб, не змінюючи умови комерційного кредиту, не зазнати збитків? Який дохід отримає банк?

3. Під яку ставку підприємству "Імпорткомплект" потрібно надати комерційний кредит імпортеру, щоб не зазнати збитків? Який дохід отримає банк у цьому разі? Яку суму будуть становити повні витрати імпортера за цим контрактом на нових умовах?

4. Якщо ні дисконтну, ні відсоткову ставки неможливо змінити, що в такому разі треба зробити українському підприємству "Імпорткомплект", щоб не зазнати збитків?

Завдання 5.5. Підприємству необхідно придбати устаткування вартістю 40 млн грн. Менеджеру підприємства необхідно ухвалити рішення щодо джерел фінансування придбання основних засобів.

Можливі два варіанти:

1. Придбання його на заводі-виготівнику за 40 млн грн за умови комерційного кредиту з рівномірною розстрочкою платежу на 5 років під 15 % річних. Водночас потрібен аванс у розмірі 10 % від вартості устаткування. Погашення кредиту передбачено через півроку після постачання однаковими піврічними внесками. Відсотки нараховують із загальної суми заборгованості до дати наступного платежу.

2. Придбання його також на заводі-виготівнику, але з негайним розрахунком, водночас надають знижку 10 % від вартості устаткування. Однак одночасно підприємству доведеться брати кредит у банку на 4 роки для купівлі устаткування на всю вартість під 17 % річних. Погашення основного боргу будуть здійснювати однаковими щоквартальними платежами з нарахуванням відсотків на залишок боргу.

Складіть плани погашення комерційного кредиту та банківської позики у вигляді таблиць. Зробіть порівняльний аналіз ефективності комерційного кредиту та банківського кредитування під час купівлі основних засобів.

Дайте оцінку ефективності кожного варіанта фінансування та його вигідності для підприємства. Які кількісні та якісні фактори слід враховувати під час оцінювання? Опишіть переваги й недоліки використання кожного із джерел фінансування під час купівлі устаткування.

Завдання 5.6. Компанія планує придбати нову вантажівку, що коштує 800 000 грн. Машину можна купити або взяти в операційну оренду. Якщо машину взяти в оренду, компанія буде сплачувати на початку кожного року 198 100 грн. Оренда буде тривати 6 років. Вона буде включати техобслуговування. Також компанія може взяти позику під 14 % річних на 6 років, щоб купити машину. Погашення кредиту мають здійснювати однаковими щоквартальними виплатами з нарахуванням відсотків на залишок боргу. У цьому разі компанії прийдеться витратитися по 20 000 грн на рік на техобслуговування. Після закінчення 6 років його ліквідаційна вартість прогнозовано буде дорівнювати 50 000 грн. Через 6 років компанія планує замінити вантажівку в будь-якому випадку.

Складіть плани погашення банківського кредиту та погашення договору оренди у вигляді таблиць. Що краще вибрати: оренду чи купівлю? Поясніть чому. Зробіть порівняльний аналіз ефективності оренди та купівлі основних засобів. Які кількісні та якісні фактори слід враховувати під час аналізу? Опишіть переваги й недоліки оренди та купівлі під час придбання устаткування.

Завдання 5.7. Припустіть, що 91-денні казначейські векселі дають дохід 9 %, а 25-річні казначейські облигації – 10,25 %. Компанія недавно випустила довгострокові 25-річні 12 % облигації.

Якщо дохід за казначейськими векселями вважати короткотерміновим і безризиковим, яку премію за ризик неплатежу та меншу ліквідність потрібно встановити за облигаціями корпорації? Яку частину премії, що перебуває в доході понад короткотермінову безризикову ставку, обумовлено розбіжностями в терміні погашення цінних паперів?

Завдання 5.8. Акціонерне товариство (АТ) випустило 20 % конвертовані облигації з терміном погашення 5 років. Номінальна вартість облигації – 500 грн. Через один рік облигація може бути обмінена на 4 звичайні акції номіналом 100 грн. Ринкова прибутковість неконвертованої облигації – 25 %. Ринкова ціна звичайної акції – 150 грн.

Визначте конверсійну вартість облигації та нижню межу ринкової ціни.

Змістовий модуль 2

Фінансовий аналіз та планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Тема 6. Оцінювання фінансового стану підприємства

Завдання 6.1. На основі наведених даних фінансової звітності (табл. 7 і 8) розрахуйте ефективність управління оборотним капіталом підприємства. Проаналізуйте динаміку змін операційного та фінансового циклів за зазначені періоди, визначте причини, що викликали зміну, запропонуйте заходи для підвищення ефективності управління оборотним капіталом підприємства.

Таблиця 7

Баланс підприємства, тис. грн

Актив	Середній за 2017 р.	Середній за 2018 р.
1	2	3
II. Оборотні активи		
Запаси: виробничі запаси	4 264	4 525
незавершене виробництво	2 682	1 900
готова продукція	3 511	4 125
товари		
Векселі одержані	78	37
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: чиста реалізаційна вартість	4 300	7 900
Дебіторська заборгованість за розрахунками		
з бюджетом	3 686	3 790
за виданими авансами	3 053	3 430
з нарахованих доходів	2 557	3 350
із внутрішніх розрахунків	2 645	4 185
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 733	1 300
Поточні фінансові інвестиції	58	25
Грошові кошти та їх еквіваленти: у національній валюті	298	625
Усього за розділом II	28 865	35 192
Баланс	44 278	58 792

1	2	3
Пасив	Середній за 2017 р.	Середній за 2018 р.
IV. Поточні зобов'язання		
Короткотермінові кредити банків	9 452	9 910
Векселі видані	117	225
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3 587	4 200
Поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів	160	1 462
з бюджетом	1 710	2 395
з позабюджетних платежів	350	550
зі страхування	250	425
з оплати праці	50	2 925
із внутрішніх розрахунків	3 040	2 650
Усього за розділом IV	18 717	24 742
Баланс	44 278	58 792

Таблиця 8

Звіт про фінансові результати, тис. грн

Стаття	2017 р.	2018 р.
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1 297 909	1 753 974
Податок на додану вартість	216 318	292 329
Акцизний збір	90 854	121 108
Інші вирахування з доходу	23 795	12 528
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	966 942	1 328 089

Визначте, який вплив зроблять такі фінансові операції на тривалість операційного та фінансового циклів:

1. Отримання передоплати за продукцію в сумі 25 000 грн.
2. Отримання оплати за продукцію, поставлену на умові комерційного кредиту в сумі 23 000 грн.
3. Відвантаження продукції покупцям на умові комерційного кредиту в сумі 27 000 грн.
4. Отримання сировини й матеріалів у сумі 18 000 грн. на умові комерційного кредиту.
5. Здійснення попередньої оплати за сировину й матеріали в сумі 17 000 грн.

6. Придбання устаткування в сумі 70 000 грн.
7. Продаж надлишків сировини й матеріалів у сумі 10 000 грн.
8. Повернення довготермінового кредиту в сумі 22 000 грн.
9. Повернення короткотермінового кредиту в сумі 19 000 грн.

Завдання 6.2. Визначте необхідний приріст (або вивільнення) обігових коштів на підприємстві, якщо: обсяг реалізації в базовому році – 100 000 грн; обігові кошти в базовому році – 10 000 грн; передбачено збільшення обсягу реалізації у плановому році – 30 %; скорочення тривалості одного обороту обігових коштів – 4 дн.

Завдання 6.3. Вартість виробничих фондів на підприємстві становить 15 млн грн, річний обсяг реалізації продукції – 10 млн грн, середньорічна вартість обігових коштів – 2,5 млн грн, рентабельність підприємства – 15 %.

Як вплине прискорення обігу коштів на показник рентабельності, якщо тривалість одного обороту скоротиться на 20 днів?

Завдання 6.4. На основі наведених даних (табл. 9) проаналізуйте показники ефективності використання основних фондів (ОФ) промисловим підприємством. Заповніть табл. 9.

Таблиця 9

Показники ефективності використання основних фондів промисловим підприємством

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Середньорічна вартість ОФ, залишкова, тис. грн	16 641,5	16 536,0	5 921,5
Середньооблікова кількість працівників, осіб	163	177	183
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	375 174	204 382	254 488
Чистий прибуток, тис. грн	74 756	29 624	50 461
Машини та устаткування на кінець року, тис. грн	1 671	1 711	184
Фондоозброєність праці одного працівника, тис. грн/особу			
Технічна озброєність, тис. грн/особу			
Фондовіддача, грн/грн			
Фондомісткість, грн/грн			
Фондорентабельність, грн/грн			

Завдання 6.5. У звітному році реалізовано продукції на 10 000 000 грн за нормативу власних обігових коштів 800 000 грн. У плановому році

передбачено збільшення випуску продукції на 20 %. Водночас заплановано 50 % необхідного приросту нормативу обігових коштів отримати за рахунок кредиту банку, а решта суми – за рахунок прискорення обігу коштів.

Якою має стати тривалість одного обороту обігових коштів?

Завдання 6.6. Виходячи з наведених даних, визначте денний обсяг реалізації продукції, час обороту обігових коштів, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження, рентабельність обігових коштів у плановому періоді. Доходи від реалізації товарної продукції у звітному році становили 1 700 000 грн, на наступний рік передбачено збільшення реалізації продукції на 0,3 %. Заплановано, що в наступному році середні залишки обігових коштів будуть становити 500 000 грн, а прибуток від реалізації продукції – 1 100 000 грн.

Завдання 6.7. Визначте абсолютне та відносне вивільнення обігових коштів, якщо за звітним річним обсяг реалізації продукції становить 7 800 грн, середні залишки обігових коштів еквівалентні 1 200 грн, а за планом ці показники дорівнюють, відповідно, 6 100 та 1 000 грн.

Завдання 6.8. Обсяг реалізації продукції за II квартал становив 3 600 грн, сума обігових коштів на 1 квітня – 430 грн, на 1 травня – 460 грн, на 1 червня – 480 грн, на 1 липня – 500 грн.

Визначте коефіцієнти оборотності, завантаження та тривалість одного обороту.

Тема 7. Методика фінансового аналізу підприємства

Завдання 7.1. За даними бухгалтерського балансу підприємства (див. табл. 7) проаналізуйте його ліквідність на початок і кінець звітного року. Оформіть аналіз ліквідності балансу у вигляді зведеної таблиці результатів (табл. 10).

Таблиця 10

Аналіз ліквідності балансу

Актив	2017 р.	2018 р.	Пасив	2017 р.	2018 р.	Платіжний надлишок/недостаток	
						за базовий період	за звітний період
A1			П1				
A2			П2				
A3			П3				
A4			П4				
Баланс			Баланс				

Завдання 7.2. За даними поданими в таблиці оцініть динаміку власних обігових коштів і рівень забезпеченості ними підприємства. Заповніть табл. 11.

Таблиця 11

Показники балансу підприємства, тис грн

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			тис. грн	темп приросту, %
Власний капітал	900	825		
Нематеріальні активи	36	52		
Незавершене будівництво	24	18		
Основні засоби	630	525		
Довготермінові фінансові інвестиції	40	35		
Оборотні активи	310	375		
Разом необоротні активи				
Власні обігові кошти				

Завдання 7.3. На основі наведених даних зробіть аналіз фінансової стійкості підприємства на початок і кінець звітного року. Визначте номери типів фінансових ситуацій, відповідно до класифікації, і проаналізуйте їхню динаміку. Заповніть табл. 12.

Таблиця 12

Аналіз забезпеченості запасів джерелами, тис грн

Показники	На початок року	На кінець року	Зміни
1	2	3	4
1. Власний капітал	5 286,5	4 899,0	
2. Необоротні активи	4 753,5	4 774,0	
3. Наявність власних обігових коштів			
4. Довготермінові кредити та позики	1 533,0	2 125,0	
5. Наявність довготермінових джерел формування запасів			
6. Короткотермінові кредити та позикові засоби	897,5	1 017,0	
7. Загальна величина основних джерел формування запасів			
8. Загальна величина запасів	1 468,5	1 434,5	

1	2	3	4
9. Надлишок або нестача власних обігових коштів (ВОК)			
10. Надлишок або нестача довготермінових джерел формування запасів (ДДФ)			
11. Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів (ОДФ) (7-8)			
12. Номер типу фінансової ситуації, відповідно до класифікації			

Визначте, який вплив зроблять такі фінансові операції на фінансову стійкість підприємства:

1. Здійснення емісії звичайних акцій у сумі 50 000 грн.
2. Здійснення емісії привілейованих акцій у сумі 5 000 грн.
3. Здійснення емісії облігацій у сумі 30 000 грн.
4. Отримання довготермінового кредиту в сумі 16 000 грн.
5. Отримання короткотермінового кредиту в сумі 15 000 грн.
6. Здійснення емісії звичайних акцій у сумі 150 000 грн.
7. Здійснення емісії облігацій у сумі 130 000 грн.
8. Отримання довготермінового кредиту в сумі 116 000 грн.
9. Отримання короткотермінового кредиту в сумі 115 000 грн.

Завдання 7.4. Розрахуйте коефіцієнт відновлення платоспроможності за місяць, якщо оборотні активи на початок звітної періоду становили 46 568 тис. грн, а на кінець – 61 545 тис. грн, поточні зобов'язання становили на початок періоду 34 576 тис. грн і 45 420 тис. грн на кінець звітної періоду, відповідно.

Завдання 7.5. Відомі дані про активи й зобов'язання трьох фірм (А, Б, В) на 30.07 поточного року (табл. 13).

Таблиця 13

Показники балансів підприємств, тис грн

Показники	Підприємство	Підприємство	Підприємство
	А	Б	В
Запаси	390	500	760
Дебітори-покупці	380	520	480
Короткотермінові фінансові вкладення	400	280	150
Грошові кошти	260	140	50
Довготермінові кредити банків	600	650	710
Короткотермінова заборгованість	720	720	720

Оцініть і порівняйте ліквідність трьох підприємств. Визначте можливість кожної фірми погасити зобов'язання в розмірі 200 тис. грн за рахунок оборотних активів.

Тема 8. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Завдання 8.1. На основі наведених даних проаналізуйте ефективність використання сукупного капіталу підприємства за два роки за допомогою факторного аналізу моделі DuPont. Заповніть табл. 14. За результатами аналізу зробіть висновок про зміни ефективності управління сукупним капіталом підприємства. Визначте причини, що викликали зміни, запропонуйте заходи для підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

Таблиця 14

Показники ефективності використання сукупного капіталу підприємства

Показники	Базовий рік	Звітний рік
1. Чистий дохід (виручка від реалізації), грн	983 731,0	1 066 551,0
2. Чистий прибуток підприємства, грн	93 235,0	65 753,0
3. Середня сума капіталу, грн	76 325,5	105 083,5
4. Рентабельність сукупного капіталу		
5. Рентабельність продажів		
6. Коефіцієнт оборотності капіталу		
Зміна рентабельності сукупного капіталу за рахунок: коефіцієнта оборотності рентабельності продукції		
Усього		

Завдання 8.2. На основі наведених даних проаналізуйте ефективність використання власного капіталу підприємства за два роки за допомогою факторного аналізу. За результатами аналізу зробіть висновок про зміни ефективності управління власним капіталом підприємства. Заповніть табл. 15. Визначте причини, що викликали зміни, запропонуйте заходи для підвищення ефективності використання власного капіталу підприємства.

**Показники ефективності використання власного капіталу
підприємства**

Показники	Базовий рік	Звітний рік
1. Чистий дохід (виручка від реалізації), грн	983 731,0	106 6551,0
2. Чистий прибуток підприємства, грн	93 235,1	65 752,4
3. Середня сума капіталу, грн	76 325,5	105 083,5
4. Середня сума власного капіталу, грн	45 340,0	68 859,0
5. Рентабельність сукупного капіталу		
6. Рентабельність продажів		
7. Коефіцієнт оборотності капіталу		
8. Коефіцієнт фінансової залежності		
9. Рентабельність власного капіталу		
Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок: рентабельності продукції коефіцієнта оборотності коефіцієнта фінансової залежності		
Усього		

Завдання 8.3. Продукція ВАТ "Кондитерська фабрика" користується великим попитом, що дає можливість керівництву корпорації розглядати проект підвищення продуктивності фабрики за рахунок випуску нової продукції. Якщо буде ухвалено рішення про розширення виробництва, то випуск продукції можна буде почати вже через один місяць (у розрахунках цю затримку можна не враховувати). Проведене маркетингове дослідження дозволило виявити дві альтернативи реалізації проекту з підвищення виробничих потужностей фабрики – придбання додаткової виробничої лінії в Україні й Німеччині. Показники, що характеризують альтернативні проекти, наведено в табл. 16.

Таблиця 16

Характеристика проектів

Показники	Вітчизняна виробнича лінія	Імпортна виробнича лінія
1. Вартість	100 млн грн	17 млн євро
2. Збільшення оборотного капіталу	20 млн грн	23 млн грн

Уведення в експлуатацію кожної з виробничих ліній потребує додаткових витрат на оплату праці персоналу з обслуговування нової лінії та придбання сировини. Витрати на оплату праці робітників першого року будуть становити 40 млн грн і збільшуватися на 2 млн грн щорічно. Вартість сировини для виробництва додаткової кількості кондитерських виробів першого року буде становити 50 млн грн і збільшуватися на 5 млн грн щорічно. Інші додаткові щорічні витрати будуть становити 2 млн грн. Курс євро/грн на момент придбання лінії: 32,8812/32,8921. Тривалість життєвого циклу проекту визначено терміном експлуатації устаткування і становить 5 років. Амортизацію здійснюють однаковими частками протягом терміну служби устаткування. Через 5 років ринкова вартість устаткування буде становити 10 % від первісної вартості. Витрати на ліквідацію будуть становити 5 % від ринкової вартості устаткування через 5 років. Для придбання устаткування буде потрібно взяти довготерміновий кредит, що дорівнює вартості устаткування, під 18 % річних терміном на 5 років. Повернення основної суми – однаковими частками, починаючи із другого року (виплачують наприкінці року). Площа під нову лінію у фабрики є (її ціну, із метою спрощення завдання, у розрахунок не беруть), усі витрати, що залишилися, буде оплачено із власних засобів фабрики. Норма доходу на капітал у подібних проектах дорівнює 15 %. Із метою спрощення розрахунків беруть, що всі платежі припадають на кінець відповідного року. Ставка податку на прибуток – 18 %. Обсяг реалізації готової продукції фабрики за двома варіантами наведено в табл. 17.

Таблиця 17

Обсяг реалізації продукції

Проекти	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Придбання вітчизняної виробничої лінії, тис. од.	30 000	32 000	34 000	33 000	30 000
Придбання імпоротної виробничої лінії, тис. од.	32 500	35 000	35 500	35 000	33 000

Ціна реалізації продукції на внутрішньому ринку становить першого року 5,0 грн/од. і буде щорічно збільшуватися на 10 %. Підвищення виробничих потужностей дасть можливість компанії вийти зі своєю продукцією на зовнішні ринки. Умови виробництва і реалізації продукції на зовнішньому та внутрішньому ринках наведено в табл. 18.

Умови виробництва і реалізації продукції компанії

Показники	Внутрішній ринок	Зовнішній ринок
1. Частка реалізованої продукції, %	80,0	20,0
2. Ціна одиниці продукції	5,0 грн/од.	1,2 євро/од.
3. Собівартість одиниці продукції	3,39 грн/од.	3,39 грн/од.
4. Комерційні витрати	225 000 грн	46 000 євро

Виконайте такі завдання:

1. Визначте ефект від інвестиційної, операційної та фінансової діяльності компанії.

2. Розрахуйте основні показники ефективності інвестиційного проекту: чистий дисконтований дохід; внутрішню норму прибутковості; індекс прибутковості.

3. Вирішіть питання про доцільність ухвалення проекту.

4. Обґрунтуйте вихід підприємства на зовнішній ринок (на основі показників економічного ефекту й ефективності експорту) першого року реалізації проекту (див. табл. 18).

Завдання 8.4. Українське підприємство "Альфа" випускає високоякісний товар, який користується попитом на внутрішньому і зовнішніх ринках. Динаміку продажів товару на внутрішньому і зовнішніх ринках та відповідні маркетингові витрати за останні 4 роки наведено в табл. 19.

Таблиця 19

Динаміка продажів підприємства за 2015 – 2018 рр.

Ринок	2015		2016	
	Обсяг продажів	Маркетингові витрати	Обсяг продажів	Маркетингові витрати
1	2	3	4	5
1. Внутрішній ринок	1 320 од.	1 548 грн	1 410 од.	1 420 грн
2. Зовнішній ринок А	480 од.	340 дол. США	735 од.	830 дол. США
3. Зовнішній ринок В	1 030 од.	590 дол. США	840 од.	610 дол. США

1	2	3	4	5
1. Внутрішній ринок	1 440 од.	1 000 грн	1 490 од.	850 грн.
2. Зовнішній ринок А	1 520 од.	1 990 дол. США	1 460 од.	1 780 дол. США
3. Зовнішній ринок В	690 од.	580 дол. США	710 од.	585 дол. США

2019 року підприємство "Альфа" планує випустити 8 680 од. готової продукції. Дані, які характеризують місткість ринків, кон'юнктуру, що на них склалася, витрати підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією товару, наведено в табл. 20.

Таблиця 20

Вихідні дані

Показники	Внутрішній ринок	Зовнішній ринок А	Зовнішній ринок В
1. Частка готової продукції, що реалізують на ринку, %	35	49	16
2. Ціна одиниці готової продукції	82,3 грн/од.	3,2 дол. США/од.	3,3 дол. США/од.
3. Витрати на виробництво одиниці готової продукції, грн/од.	63,7	63,7	63,7
4. Позавиробничі витрати	1 720 грн	3 110 дол. США	1 442 дол. США
5. Маркетингові витрати	790 грн	1 800 дол. США	400 дол. США

Сплата за продукцію відбувається за таких умов: 10 % – аванс, 15 % – платіж готівкою; на суму, що залишилася, надають безвідсоткову відстрочку терміном на 2 місяці.

1. Курс дол. США /грн на момент авансу 27,7325/27,7431.
2. Курс дол. США /грн на момент платежу 27,7308/27,7329.
3. Оплата товарів у кредит за курсом дол. США/грн 27,7328/27,7418.

Виконайте такі завдання:

1. Використовуючи показники економічного ефекту й ефективності, визначте доцільність реалізації готової продукції на кожному з доступних ринків.

2. Охарактеризуйте кожен із зовнішніх ринків із погляду економічної ефективності та перспектив зростання реалізації.

3. Запропонуйте й обґрунтуйте можливу маркетингову стратегію зовнішньоекономічної діяльності підприємства "Альфа".

Тема 9. Фінансове планування зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах

Завдання 9.1. Продукція українського підприємства ВАТ "Імпорт-комплект" користується великим попитом, що дає можливість керівництву корпорації розглядати проект підвищення продуктивності підприємства за рахунок випуску нової продукції. Якщо буде ухвалено рішення про розширення виробництва, то випуск продукції можна буде почати вже через один місяць (у розрахунках цю затримку можна не враховувати).

Реалізація такого проекту потребує:

1. Додаткових інвестицій на придбання додаткової лінії, вартість якої буде становити 100 млн грн; збільшення оборотного капіталу на 20 млн грн.

2. Збільшення експлуатаційних витрат: наймання на роботу додаткового персоналу з обслуговування нової лінії. Витрати на оплату праці робітників першого року становити 40 млн грн і будуть збільшуватися на 2 млн грн щорічно; придбання сировини для виробництва додаткової кількості виробів, вартість якої першого року буде становити 50 млн грн і збільшуватися на 5 млн грн щорічно; інші додаткові щорічні витрати будуть становити 2 млн грн.

Обсяг реалізації нової продукції наведено в табл. 21.

Таблиця 21

Обсяг реалізації продукції

1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
30 000 шт.	32 000 шт.	34 000 шт.	33 000 шт.	30 000 шт.

Ціна реалізації продукції буде становити першого року 5 000 грн/од. і щорічно збільшуватися на 500 грн. Тривалість життєвого циклу проекту визначено терміном експлуатації устаткування і становить 7 років. Амортизацію здійснюють однаковими частками протягом терміну служби устаткування. Через 7 років ринкова вартість устаткування буде становити 5 %

від первісної вартості. Витрати на ліквідацію будуть становити 3 % від ринкової вартості устаткування через 7 років. Для придбання устаткування буде потрібно взяти довготерміновий кредит, що дорівнює вартості устаткування, під 16 % річних терміном на 7 років. Повернення основної суми – однаковими частками, починаючи із другого року (виплачують наприкінці року). Норма доходу на капітал у подібних проектах дорівнює 12 %. Ставка податку на прибуток – 18 %.

Виконайте такі завдання:

1. Складіть прогноз руху грошових коштів ВАТ за роками (1 – 5 років).
2. Складіть план погашення довготермінового кредиту.
3. Розрахуйте економічний ефект та ефективність інвестиційного проекту.

Завдання 9.2. Уявіть себе ведучим економістом відділу інвестування компанії. Відділ економіки та прогнозування має у своєму розпорядженні дані про стан ринку цінних паперів, наведені в табл. 22.

Таблиця 22

Показники прибутковості ринку цінних паперів

Імовірність	Очікувана прибутковість цінних паперів, %			
	Казначейські зобов'язання	Акції ПАТ А	Акції ПАТ В	Акції ПАТ С
0,08	6,5	-12,0	28,0	21,1
0,17	6,5	-4,0	16,0	-5,0
0,50	6,5	11,0	4,0	6,0
0,17	6,5	24,0	-8,0	14,0
0,08	6,5	41,0	-20,0	25,0

Компанія бажає вигідно інвестувати 1 млн грн. Є такі альтернативні варіанти інвестування:

1. Укласти наявні фінансові кошти в кожний із 4 видів цінних паперів.
2. Сформувати портфель на 25 % із казначейських зобов'язань і на 75 % – з акцій ВАТ С.
3. Сформувати портфель на 65 % з акцій ВАТ В і на 35 % – з акцій ВАТ А.

Виберіть найбільш вигідний із погляду прибутковості та ступеня диверсифікованості ризику варіант укладання коштів.

Завдання 9.3. Розрахуйте різні варіанти стратегії фінансового управління обіговими коштами за наведеним далі даними. Заповніть табл. 23.

Обчисліть значення системної частини оборотних активів, довготермінових пасивів і чистого оборотного капіталу для агресивної, консервативної, компромісної та ідеальної моделей фінансування обігових коштів.

Таблиця 23

Потреба підприємства в оборотних і необоротних активах

Місяці	Оборотні активи	Необоротні активи	Усього активів	Мінімальна потреба у джерелах	Сезонна потреба
1	145	345			
2	144	345			
3	145	345			
4	143	345			
5	142	345			
6	141	345			
7	138	345			
8	140	345			
9	142	345			
10	144	345			
11	146	345			
12	144	345			

Завдання 9.4. В українського підприємства "Омега", яке виробляє широкий асортимент товарів, виникла можливість чотири види товарів (А, В, С, Д) реалізовувати на зовнішньому ринку.

Результати маркетингових досліджень зовнішніх і внутрішнього ринків, які характеризують їхню кон'юнктуру та можливості компанії, наведено в табл. 24.

Таблиця 24

Вихідні дані

Показники	Товари			
	А	В	С	Д
1	2	3	4	5
1. Собівартість одиниці, грн/од.	56,0	17,3	121,6	175,8
2. Позавиробничі витрати на зовнішньому ринку, дол. США	890,0	543,0	590,0	920,0
3. Позавиробничі витрати на внутрішньому ринку, грн	1 620,0	830,0	569,5	430,5
4. Витрати на маркетингові дослідження зовнішніх ринків, дол. США	1 264,0	2 050,0	1 970,0	1 520,0

1	2	3	4	5
5. Витрати на маркетингові дослідження внутрішнього ринку, грн	350,0	555,0	790,0	670,0
6. Ціна одиниці на зовнішньому ринку, дол. США/од.	2,4	1,2	5,8	7,3
7. Ціна одиниці на внутрішньому ринку, грн	65,5	32,4	142,2	198,7
8. Обсяг продажів, од.	590	1390	146	320

Курс 1 дол. США дорівнює 28,04 грн. Підприємство "Омега" не зареєстровано як суб'єкт ЗЕД України.

Виконайте такі завдання:

1. Визначте, який максимальний можливий прибуток може отримати підприємство від виробництва і реалізації товарів А, В, С, Д.
2. Обчисліть максимальне значення показника економічної ефективності реалізації товарів А, В, С, Д.
3. Обґрунтуйте економічну доцільність (на основі показників економічного ефекту й ефективності) виходу підприємства "Омега" на зовнішній ринок із товарами А, В, С, Д.
4. Визначте, що необхідно підприємству "Омега" для набуття права на здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
5. Обчисліть значення чистого прибутку підприємства "Омега".
6. Заповніть Звіт про фінансові результати підприємства (форму № 2).

Тема 10. Оцінювання вартості підприємства

Завдання 10.1. Оцініть капіталізовану вартість призначеного для оренди виробничо-технічного центру площею 20 тис. м² за річної орендної плати 1 300 грн/ м², середньорічного відсотка заповнюваності виробничо-технічних модулів орендарями 90 %, податкових платежів власника за землю під центром 16 млн грн на рік і витрат на утримання, охорону центру тощо 1,2 млн грн на рік. Уважайте, що показник прибутковості подібного орендного бізнесу становить 12 %.

Завдання 10.2. Оцініть ринкову вартість підприємства, акції якого не мають обігу на ринку. У результаті здійсненого аналізу статистичної та ринкової інформації вдалося з'ясувати, що на фондовій біржі продають акції підприємства, подібного до об'єкта оцінювання. У результаті вивчення опублікованої у ЗМІ звітності підприємства-аналога та інформації, отриманої за результатами біржових торгів, удалося підібрати такі показники для порівняння об'єкта оцінювання та порівнюваного підприємства.

Об'єкт оцінювання:

ринковий курс акції – немає;

статутний капітал засновників, млн грн – 5 000;

власний капітал, тис. грн – 6 000;

балансовий курс акцій, % – 145;

коефіцієнт заборгованості – 1,5;

чистий прибуток, млн грн – 2 000;

операційний грошовий потік, млн грн – 2 200;

чистий дохід (виручка) від реалізації, млн грн – 18 000.

Підприємство-аналог:

ринковий курс акції – 110 % до номіналу;

статутний капітал засновників, млн грн – 6 000;

власний капітал, млн грн – 9 000;

балансовий курс акцій, % – 155;

коефіцієнт заборгованості – 1,75;

чистий прибуток, млн грн – 3 000;

операційний грошовий потік, млн грн – 3 500;

чистий дохід (виручка) від реалізації, млн грн – 30 000.

Завдання 10.3. Керівництво великої компанії Cathaway, у якій немає зростання прибутку, розглядає питання про придбання компанії Trilennium, молоді фірми з високими темпами зростання прибутку. Наведено баланси двох компаній (табл. 25 і 26).

Таблиця 25

Балансовий звіт Cathaway

Активи		Пасиви	
Необоротні активи	1 720 000	Власний капітал	1 792 000
		Привілейовані акції	127 500
		Звичайні акції	1 522 000
Оборотні активи	1 600 000	Нерозподілений прибуток	1 242 500
		Короткотермінові кредити банків	229 750
		Кредиторська заборгованість	298 250
Усього активів	3 320 000	Усього пасивів	3 320 000

Балансовий звіт Trilennium

Активи		Пасиви	
Необоротні активи	508 200	Власний капітал	420 000
		Звичайні акції	200 000
		Нерозподілений прибуток	220 000
Оборотні активи	338 800	Довгострокова заборгованість	188 000
		Короткострокові кредити банків	134 000
		Кредиторська заборгованість	105 000
Усього активів	847 000	Усього пасивів	847 000

Ринкова вартість основних засобів компанії Trilennium на 15 % вища від їхньої балансової вартості. Акціонерний капітал Trilennium складається зі 100 000 акцій. На сьогодні ринкова ціна акції Trilennium – 6 дол. США. Cathaway робить подвійну пропозицію про придбання: для того щоб спонукати акціонерів погодитися на продаж їхніх акцій, вони виплатять премію в розмірі 40 % за перші 50 001 придбану акцію та 30 % за інші акції. Оскільки за компанією Cathaway немає довготермінових боргів, вона планує профінансувати придбання компанії Trilennium за рахунок емісії п'ятирічних облігацій під 10 % річних. Після придбання компанії виникає ефект синергізму, який приведе до зростання грошових потоків на рівні 125 000 дол. США на рік. Однак для цього необхідно введення ще однієї лінії у свою виробничу структуру. Виробничу лінію буде встановлено в невикористовуваних приміщеннях головного підприємства корпорації. Ціна устаткування приблизно становить 200 000 дол. США. Буде потрібно ще 10 000 дол. США на транспортування, і додатково до цього 30 000 дол. США буде витрачено на встановлення устаткування. Далі, у зв'язку зі встановленням нової лінії мають збільшитися товарно-матеріальні запаси на 25 000 дол. США її кредиторська заборгованість зросте на 5 000 дол. США. Корисний термін устаткування – 4 роки. Після чотирьох років використання ліквідаційна вартість устаткування буде становити 25 000 дол. США.

Виконайте такі завдання:

1. Складіть прогнозний баланс Cathaway після придбання Trilennium.
2. Проаналізуйте, які зміни відбудуться у Звіті про фінансові результати Cathaway після придбання корпорації Trilennium.

3. З'ясуйте причини того, що ринкова ціна акцій компанії відрізняється від балансової.

4. Поясніть, чому диверсифікацію ризику не можна вважати обґрунтованою причиною для злиття двох корпорацій.

5. Складіть Звіт про операційні грошові потоки за 4-річний період дії проекту.

Завдання 10.4. Оцініть вартість підприємства, яке ліквідується, якщо відомо таке:

планований термін ліквідації – 1 рік (через рік очікують на різке погіршення кон'юнктури для підприємства, наприклад зниження ринкової ціни продукції в результаті конкуренції, що посилюється);

активи підприємства є реальними (нефінансовими), їх розподіляють на: *високоліквідні*, які за їхньою ринковою вартістю можна реалізувати за термін до одного місяця; *середньоліквідні*, які за їхньою оцінною вартістю можна продати за термін до трьох місяців; *малоліквідні*, вартість яких оцінено як відновну; *неліквідні*, які реалізувати неможливо (якщо це спеціальні технологічні устаткування й оснащення, то їх можна реалізувати за ціною лому за вирахуванням витрат на утилізацію). Вартість високоліквідних активів – 380 тис. грн; вартість середньоліквідних активів – 1 240 тис. грн; вартість малоліквідних активів – 700 тис. грн; вартість неліквідних активів – 1 840 тис. грн; вага неліквідного спеціального технологічного устаткування й оснащення становить 100 т; ціна металевого лому становить 70 тис. грн за тонну; витрати на утилізацію однієї тонни спеціального технологічного устаткування й оснащення підприємства 65 000 грн;

дебіторська заборгованість підприємства (не включено в активи, що характеризували) становить 750 тис. грн, із них 200 тис. грн. – прострочена заборгованість; дебіторська заборгованість із терміном закінчення в межах року – 440 тис. грн, зокрема: із терміном закінчення через три місяці – 90 тис. грн, із терміном закінчення через дев'ять місяців – 350 тис. грн; середній ринковий дисконт за боргами дебіторів зі зіставними термінами погашення (з урахуванням витрат трансакцій) – 40 %;

виробнича потужність підприємства за забезпеченого попиту на його продукцію, якщо її збувають за ринковою ціною, що склалася, дозволяє випускати 240 000 одиниць продукції на місяць у разі використання всієї готівки виробничих активів підприємства (надмірні активи на підприємстві відсутні); більш низькі рівні виробничої потужності досяжні за пропорційного

скорочення всіх виробничих активів на одну третину і дві третини (у цих випадках виробнича потужність становить, відповідно, 160 000 і 80 000 одиниць продукції); проміжні рівні виробничої потужності неможливі, унаслідок наявності на підприємстві тільки трьох основних технологічних агрегатів;

питомі змінні витрати на одиницю продукції – 80 грн; умовно-постійні витрати: 590 000 грн за виробничої потужності 240 і 160 тис. од. продукції; 310 000 грн за виробничої потужності 80 тис. одиниць продукції, 65 000 грн за зупинки неліквідованого підприємства;

ринкова ціна продукції, що випускають – 85 грн за одиницю продукції; кредиторська заборгованість підприємства – 600 тис. грн із терміном закінчення в кінці I кварталу року; відсоткова ставка за нею – 21 % річних;

продовження випуску продукції обумовлює необхідність у взятті нового кредиту терміном на шість місяців за кредитною ставкою 19 % річних; величина вказаного кредиту залежить від планованого на частину, що залишилася, року обсягу випуску, оскільки питома потреба в позикових засобах із розрахунку на одиницю продукції дорівнює 7 грн;

ставка податку на прибуток – 18 %; інші податкові платежі враховано під час розрахунку змінних і постійних витрат;

безризикова ставка – 16 %;

середньоринкова прибутковість на фондовому ринку – 22 %;

коефіцієнт β для галузі підприємства – 1,9.

Рекомендована література

Основна

1. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – Вид. 3-тє, переробл. та допов. – Київ : Центр навчальної літератури, 2008. – 432 с.
2. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / М. І. Дідківський. – Київ : Знання, 2006. – 462 с.
3. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
4. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, І. Ю. Сіваченка. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.
5. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
6. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – Київ : КНЕУ, 2003. – 554 с.
7. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Г. І. Філіна. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 320 с.
8. Хомутенко В. П. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / В. П. Хомутенко, В. В. Немченко, І. С. Луценко. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 474 с.

Додаткова

9. Бланк И. А. Управление активами / И. А. Бланк. – Киев : Ника-Центр ; Эльга, 2000. – 360 с.
10. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс. – Москва : Олимп-Бизнес, 1997. – 1200 с.
11. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту / Є. Брігхем ; пер. з англ. – Київ : Молодь, 1997. – 1000 с.
12. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Георгіаді. – Львів : Інтелект-Захід, 2006. – 260 с.
13. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 432 с.

14. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко, І. А. Артеменко та ін. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
15. Ковалев В. В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. – Москва : Финансы и статистика, 1996. – 432 с.
16. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дарміць. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2009. – 324 с.
17. Нікбахт Е. Фінанси / Е. Нікбахт, А. Гроппеллі. – Київ : Либідь, 1993. – 384 с.
18. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / В. Є. Єрмаченко, С. В. Лабунська, О. Г. Маляревська та ін. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 480 с.
19. Павлова Л. Н. Финансы предприятия / Л. Н. Павлова. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 1998. – 640 с.
20. Поляк Г. Б. Финансовый менеджмент / Г. Б. Поляк. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 1997. – 584 с.
21. Поукок М. А. Финансовое планирование и контроль. / М. А. Поукок, А. А. Тейлор. – Москва : ИНФРА-М, 1996. – 480 с.
22. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Минск : ИП "Экоперспектива", 2006. – 688 с.
23. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Київ : МАУП, 2004. – 328 с.
24. Финансовый менеджмент: теория и практика : учебник / под ред. Е. С. Стояновой. – 5-е изд. – Москва : Изд-во "Перспектива", 2004. – 656 с.
25. Финансы : учебник для вузов / под ред. проф. М. В. Романовского. – Москва : Перспектива, 2000. – 528 с.
26. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч. посіб. / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова ; за ред. В. М. Федосова. – Київ : Либідь, 1993. – 247 с.
27. Фінанси підприємства : підручник / Л. О. Лігоненко, Н. М. Гуляєва, Н. А. Гринюк та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 491 с.
28. Финансы предприятий / под ред. Н. В. Колчиной. – Москва : ЮНИТИ, 1999. – 596 с.
29. Холт Р. Н. Основы финансового менеджмента / Н. Р. Холт ; пер. с англ. – Москва : Дело, 1993. – 748 с.

30. Шеремет А. Д. Финансы предприятия / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – Москва : ИНФРА-М, 1997. – 344 с.
31. Шим Дж. К. Финансовый менеджмент / Дж. К. Шим, Г. Дж. Сигел ; пер. с англ. – Москва : ИИД "Филинь", 1996. – 400 с.
32. Шуляк П. Н. Финансы предприятия : учебник / П. Н. Шуляк. – Москва : ИД "Дашков и К^о", 2000. – 752 с.

Інформаційні ресурси

33. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
34. Гражданский кодекс Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
35. Международная конвенция об упрощении и гармонизации таможенных процедур [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_106124.
36. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
37. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.
38. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України № 959-XII від 16.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
39. Регіони України : статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
40. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
41. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.
42. Таможенное право ЕС [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.economics.kiev.ua/index.php?id=741&view=article>.
43. Таможенный кодекс Таможенного союза [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.consultant.ru/popular/custom_eaes/112_10.
44. International Monetary Fund [Electronic resource]. – Access mode : www.imf.org.
45. World Bank [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.worldbank.org>.
46. World Trade Organization [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.wto.org>.

Зміст

Вступ	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	3
Тема 1. Сутність фінансів зовнішньоекономічної діяльності	3
Тема 2. Підприємство як головний суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності	6
Тема 3. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм	7
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємства	12
Тема 5. Фінансування зовнішньоекономічної діяльності за рахунок позикового капіталу	15
Змістовий модуль 2. Фінансовий аналіз та планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства	20
Тема 6. Оцінювання фінансового стану підприємства	20
Тема 7. Методика фінансового аналізу підприємства	23
Тема 8. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства	26
Тема 9. Фінансове планування зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах	31
Тема 10. Оцінювання вартості підприємства	34
Рекомендована література	39
Основна	39
Додаткова	39
Інформаційні ресурси	41

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Практикум
для студентів усіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Стахорська Світлана Іванівна**

Відповідальний за видання *Т. В. Шталь*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2019 р. Поз. № 145 ЕВ. Обсяг 43 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*